

Ομιλία

Προέδρου και Διευθύνοντος Συμβούλου της MYTILINEOS

Ευάγγελου Μυτιληναίου

Στην εκδήλωση που διοργάνωσαν ο ΣΕΒΕ και ο ΣΕΒ με θέμα:

«Βιομηχανία και επιχειρηματικότητα για την περιφερειακή ανάπτυξη»

Θεσσαλονίκη, 30 Νοεμβρίου 2018

Αγαπητέ Πρόεδρε,

Φίλες και φίλοι, επιχειρηματίες της Βόρειας Ελλάδος, συναγωνιστές στον επιχειρηματικό στίβο,

Με ιδιαίτερη χαρά βρίσκομαι σήμερα εδώ, σε μία εκδήλωση για τη βιομηχανία και την επιχειρηματικότητα, στο κλείσιμο ενός έτους που σηματοδοτεί την έναρξη μιας νέας, ιδιαίτερα σημαντικής περιόδου για τη χώρα.

Οι τελευταίες ημέρες του 2018 συνοψίζουν με τον πιο έντονο τρόπο, μία χρονιά σύνθετη αλλά και ασταθή, απ' όλες τις πλευρές. Δεν είναι μόνο η πολιτική ανισορροπία στο παγκόσμιο περιβάλλον, που άλλωστε είναι σημάδι των καιρών, αλλά και η συνεχιζόμενη οικονομική αβεβαιότητα, που ως απόρροια της πολιτικής αστάθειας, δημιουργεί πολυεπίπεδους κλυδωνισμούς. Αν σε αυτά προσθέσουμε και την αύξηση του λαϊκισμού, ως απότοκο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2008, συνειδητοποιούμε και αντιλαμβανόμαστε όλες τις παρενέργειες: Εμπορικοί πόλεμοι, προστατευτισμός, ανοδικές πιέσεις στα επιτόκια των βασικών νομισμάτων (έρχονται και στο Ευρώ μέσα στο 2019), έντονη μεταβλητότητα παντού.

Το εκρηκτικό αυτό μείγμα γίνεται ακόμη πιο ασταθές από την αυτό-απομόνωση των ΗΠΑ, την παγκόσμια άνοδο της Κίνας, την αδράνεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και μια σειρά κρίσεων στην Ευρωπαϊκή περιφέρεια, τη Συρία, και τις Ρωσία-Ουκρανία, αλλά και στην ίδια την Ευρώπη, λόγω Brexit και Ιταλικής δημοσιονομικής ανταρσίας.

Μέσα σε αυτό το ραγδαία μεταβαλλόμενο πλαίσιο, θα πρέπει η χώρα μας, όλοι οι θεσμικοί εταίροι, ο ΣΕΒ πρωτίστως, αλλά και κάθε εταιρεία, να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις που ορθώνονται μπροστά μας. Ο προβληματισμός όλων μας ίσως να είναι η αφετηρία για τη

δημιουργία παραγωγικής δυναμικής, που θα επιτρέψει τον σχεδιασμό μιας βέλτιστης πορείας, οδηγώντας μας κατά το δυνατόν στην αποφυγή του ρίσκου που τελικό στόχο έχει την ανάπτυξη.

Μιλώντας σήμερα από τη Θεσσαλονίκη, δράττομαι της ευκαιρίας να αναφερθώ στον πολύ-πολιτισμικό και γεωπολιτικό της ρόλο για τα Βαλκάνια, αλλά και για ολόκληρη την Ευρώπη. Ξεκινώντας από τη Θεσσαλονίκη και αναβιώνοντας τον κομβικό της ρόλο, μπορούμε να επανεκκινήσουμε την εθνική μας οικονομία και συνεπακόλουθα να ανακτήσουμε τη θέση μας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Ευρώπη

Ποια θα είναι η θέση μας στην Ευρώπη του μέλλοντος; Και ποια θα είναι αυτή η Ευρώπη; Αυτά είναι τα κρίσιμα ερωτήματα. Ποτέ άλλοτε η ευρωπαϊκή ιδέα δεν αντιμετώπιζε τόσο σημαντικές προκλήσεις όσο σήμερα:

- Οι υποβόσκουσες αμφιβολίες σχετικά με την βαθύτερη Ευρωπαϊκή ενοποίηση ενισχύονται από την αύξηση του Λαϊκισμού.
- Η φθίνουσα μακροοικονομική απόδοση έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην αύξηση του λαϊκισμού, όπως επίσης και η λιτότητα, το μεταναστευτικό, η διάβρωση της εθνικής κυριαρχίας, η οικονομική ανισότητα, η πολυπολιτισμικότητα και η παγκοσμιοποίηση (Ιταλία, Brexit).
- Τα λαϊκίστικα κόμματα αυξάνονται σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε οκτώ ευρωπαϊκές χώρες τα συναντάμε ως μέλη των κυβερνήσεων (Ιταλία, Πολωνία, Ουγγαρία, Βουλγαρία, Αυστρία, Σλοβακία, Λετονία και Ελλάδα την περίφημη περίοδο Βαρουφάκη), ενώ σε άλλες τρεις έχουμε κυβερνήσεις που στηρίζονται στην εξουσία από ένα λαϊκίστικο κόμμα (Ισπανία, Δανία, Λιθουανία)

Επί του παρόντος η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη - μέλη μεμονωμένα δεν φαίνεται να γνωρίζουν πως να αντιμετωπίσουν το επικίνδυνο αυτό φαινόμενο. Δυστυχώς είναι προφανής η ευρωπαϊκή δυστοκία λήψης σοβαρών πολιτικών αποφάσεων, που θα οδηγούσαν στην απαραίτητη ευρωπαϊκή ενοποίηση, για να ξεπεραστεί η σοβούσα κρίση.

ΗΠΑ

Αλλά και πέρα από τα δικά μας ευρωπαϊκά σύνορα, η πιο ριζική αλλαγή που επηρεάζει σε βάθος το διεθνές περιβάλλον έχει συμβεί στις Η.Π.Α. Η φιλοσοφία του Προέδρου Trump για "America First" στηρίζεται στην πιο βασική αμερικανική αξία, την ανεξαρτησία. Μια λέξη που χάνει το νόημά της, αφού στην συγκεκριμένη περίπτωση σημαίνει ουσιαστικά έναν ιδιότυπο απομονωτισμό. Έμφαση δίνεται στο εσωτερικό, ενώ η προβολή των αμερικανικών συμφερόντων σε παγκόσμιο επίπεδο είναι άμεση.

Η ανορθόδοξη προσέγγιση του Τράμπ σε ό,τι αφορά στην άσκηση πολιτικής, έχει δημιουργήσει μια σειρά φαινομένων αύξησης του γεωπολιτικού ρίσκου. Αποτέλεσμα είναι η δημιουργία κλίματος παγκόσμιας αβεβαιότητας ανάμεσα στους επενδυτές και τις δυνάμεις της αγοράς, αλλά και η πρωτοφανής διάσταση μεταξύ των παραδοσιακών συμμάχων και φίλων, των Ευρωπαίων και των ΗΠΑ. Η Ρωσία και η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζονται με εχθρικότητα στην περίπτωση της πρώτης και με δυσπιστία στην περίπτωση της δεύτερης.

Η αμερικανική εσωστρέφεια έχει δημιουργήσει κενό ισχύος που μοιραία προκαλεί την άνοδο της Κίνας, η οποία βλέποντας να μην υπάρχει αντιστάθμισμα, αναλαμβάνει να γίνει ο υπέρμαχος της παγκοσμιοποίησης στην Ευρασιατική -και όχι μόνο- ήπειρο. Ας σημειωθεί πως στις Η.Π.Α η γενικότερη αντίληψη που επικρατεί είναι πως δεν υπάρχει κάτι άλλο παγκοσμίως από το G2 Club , δηλαδή ΗΠΑ και Κίνα. Αυτό όμως δείχνει και τη φοβία με την οποία διακατέχεται η δυτική Υπερδύναμη.

Τέλος, ο κόσμος παρατηρεί με έκπληξη τη σταδιακή εγκατάλειψη των παραδοσιακών αμερικανικών αξιών. Το δίκιο του ισχυρού, η αδιαφορία προς το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η αδιαφορία συμμόρφωσης προς το διεθνές σύστημα του εμπορίου, διαμορφώνουν το «φαινόμενο Trump-ism» το οποίο οδηγεί με τη σειρά του τις περισσότερες χώρες σε αυστηρές εθνικιστικές πολιτικές. Και πολύ φοβάμαι πως ο trump-ισμός ως πολιτική κατεύθυνση θα διαρκέσει περισσότερο από τον Trump.

Εμπορικοί πόλεμοι (Trade Wars)

Αναφέρομαι φυσικά στους εμπορικούς πολέμους, που έχουν επανέλθει στην επικαιρότητα. Η

ριζική αλλαγή στην αμερικανική πολιτική έχει να κάνει με τη βαθύτατη δυσπιστία με την οποία η Ουάσιγκτον αντιμετωπίζει τον υπόλοιπο κόσμο. Αυτό, μοιραία, οδηγεί στην εμφανή επιθυμία των Η.Π.Α να ξεκινήσουν μια σειρά εμπορικών συγκρούσεων.

Παράλληλα, βλέπουμε και την αναζωπύρωση της εφαρμογής των κυρώσεων ως μορφή πολιτικής που αντικαθιστά τις πολεμικές συγκρούσεις. Οι κυρώσεις σταδιακά γίνονται σκληρότερες και το ερώτημα είναι κατά πόσο ο κόσμος και οι ΗΠΑ αντέχουν αυτή την πολιτική, καθώς και ποιο είναι το όριο ως προς την επιβολή της, ιδιαίτερα όταν αυτή έρχεται σε σύγκρουση με την εύρυθμη λειτουργία της παγκόσμιας αγοράς.

Έτσι, και σε αντίθεση με αυτό που οι αγορές είχαν πετύχει μέχρι πρότινος, δηλαδή την αυτορρύθμισή τους, βλέπουμε πως επιστρέφουμε στην ιδεολογία της πολιτικής που επηρεάζει σε πολύ σημαντικό ρόλο τη λειτουργία της παγκόσμιας αγοράς.

Με τον πολιτικής προέλευσης εμπορικό προστατευτισμό αλλά και την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας να διαμορφώνουν το παγκόσμιο τοπίο, θα πρέπει να αναμένουμε τη δημιουργία πρόσθετων προκλήσεων στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι πως το σύστημα που υποστηρίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (WTO) θα παραμείνει αποδυναμωμένο και το διεθνές εμπόριο θα ακολουθήσει τους κανόνες που θεσπίζονται στις περιφερειακές και διμερείς εμπορικές συμφωνίες.

Πώς μπορεί να αντιδράσει η χώρα μας σε αυτό το άκρως μεταβαλλόμενο διεθνές εμπορικό περιβάλλον;

Το αυξημένο γεωπολιτικό ρίσκο είναι πια, πολύ φοβάμαι, ο κανόνας και όχι η εξαίρεση. Απειλεί την πορεία της χώρας μας και την εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας αλλά και των εξωστρεφών εταιρειών. Δυστυχώς έχει υπάρξει μετατόπιση προς ένα περιβάλλον απομάκρυνσης από τις πολυμερείς σχέσεις και τις διεθνείς συνεργασίες.

Ένας κόσμος που δεν είναι πια μακριά

Σε όλα αυτά, πρέπει κανείς να λογαριάσει τί μας επιφυλάσσει το μέλλον. Αν οι τρεις βιομηχανικές επαναστάσεις που γνώρισε η ανθρωπότητα είχαν χρονική απόσταση πολλών δεκαετιών, η τέταρτη που ήδη βιώνουμε και είναι η τεχνολογική, τρέχει με απίστευτη ταχύτητα και αλλάζει την ιστορία του ανθρώπινου γένους. Επαναστάσεις που αφορούν στην τεχνητή νοημοσύνη, τη βιοτεχνολογία, τη ρομποτική, το διαδίκτυο των πραγμάτων, την ενέργεια αλλάζουν ήδη τη ζωή μας.

Ο νέος τρόπος συνεργασίας και ανοιχτής πρόσβασης στην πληροφορία που επιτρέπει να βρεθούν κοντά ιδέες και δυνατότητες που μέχρι πρότινος ήταν απομακρυσμένες θα δημιουργήσει νέα δυναμική. Ένας καινούριος, πιο ανοιχτός και συνεργατικός κόσμος είναι πολύ κοντά.

Όλα αυτά θα αλλάξουν όμως ακόμα περισσότερο τη διαδικασία της παραγωγής αλλά και τις οικονομίες μας και το θετικό είναι ότι υλοποιούνται με τη συμμετοχή πολλών δικών μας επιστημόνων, είτε σε μεγάλα ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού, είτε στα ελληνικά πανεπιστήμια, οι οποίοι θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σπουδαίο ρόλο σε αυτό το νέο περιβάλλον.

Η «ανοικτότητα» των θεσμών, των δομών και της πληροφορίας είναι τα κλειδιά της επόμενης ημέρας και πρέπει να αντιληφθούμε σύντομα τη διάστασή τους, για να μπορέσουμε να μετέχουμε σε αυτόν το νέο θαυμαστό κόσμο, όπως τον χαρακτήρισε ο Χάξλεϋ.

Η Ελλάδα

Σε αυτό το σύνθετο πλαίσιο, η Ελλάδα αναζητά την επόμενη ημέρα της. Έχοντας περάσει σχεδόν μία δεκαετία μακριά από την κανονικότητα, έχουμε ανάγκη να σκεφτόμαστε αισιόδοξα.

Η Ελλάδα ωστόσο, πορεύεται ακόμα χωρίς πραγματική βιομηχανική πολιτική παρότι ευαγγελίζεται την «παραγωγική ανασυγκρότησή» της. Δεν μπορούμε να πετύχουμε το στόχο του 12%, τη στιγμή που η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο το 20%. Παρότι η Ευρώπη κινείται στην εποχή του Industry 4.0 αναβαθμίζοντας συνεχώς τον τεχνολογικό εξοπλισμό της στην παραγωγή, τα αντίστοιχα παραδείγματα βιομηχανικών επενδύσεων στην Ελλάδα είναι περιορισμένα.

Η επιχειρηματικότητα

Δεν πρέπει να απωλέσουμε τον ρεαλισμό μας. Έστω και ως υπενθύμιση του τι ζήσαμε και τι κινδυνεύουμε να πάθουμε ξανά.

Όλοι εμείς, οι εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κλάδου, δεν προσδοκούμε απλώς την ανάπτυξη. Προσδοκούμε, ελπίζουμε αλλά πρέπει και να συμμετάσχουμε στη διαμόρφωση της στρατηγικής της ανάπτυξης. Στην οποία η παραγωγή, όπως παντού στις ανεπτυγμένες κοινωνίες, θα πρέπει να έχει πρωτεύοντα ρόλο. Προσδοκούμε στρατηγική ανάπτυξης.

Δεν προσδοκούμε απλά την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, αλλά πρόσφορο έδαφος που θα αφήσει χώρο στις επιχειρήσεις να ανθίσουν και να ξεχωρίσουν σε διεθνές επίπεδο.

Δεν προσδοκούμε απλά διακηρύξεις για νέες υποδομές, αλλά ένα μακροπρόθεσμο Εθνικό Σχέδιο Υποδομών που να εστιάζει στην επόμενη γενιά έργων και διασυνδέσεων προστιθέμενης αξίας για τη δημιουργία ισχυρών περιφερειακών πόλων.

Οι στόχοι

Οι αναπτυξιακές πολιτικές λοιπόν, χρειάζονται συγκεκριμένους και μετρήσιμους στόχους:

Αφού λοιπόν συν-διαμορφώσουμε και αποφασίσουμε τη στρατηγική της ανάπτυξης, πρέπει να την εφαρμόσουμε κιόλας!

Σε μία χώρα που την περίοδο της κρίσης έχασε το 25% του ΑΕΠ της, μια ανάπτυξη της τάξεως του 2% δεν είναι αρκετή για την αντιστροφή της οικονομικής κατάστασής της, ούτε για την αντιμετώπιση καιρίων ζητημάτων όπως η βιωσιμότητα του χρέους ή του πλεονάσματος

Επίσης, χρειάζεται η σωστή αντιμετώπιση θεμελιωδών μεγεθών της οικονομίας που ακόμα δεν έχουν αναταχθεί, όπως το υψηλό μερίδιο (69%) της ιδιωτικής κατανάλωσης στο ΑΕΠ, το ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο των €21,5 δισ. ετησίως, και η χαμηλή ανταγωνιστικότητα σε μια σειρά από κρίσιμους δείκτες για την προσέλκυση επενδύσεων.

Τέλος, η μακρά προεκλογική περίοδος δεν πρέπει να συνοδευτεί από την απώλεια συγκέντρωσης στο στόχο που δεν είναι άλλος από τη συνέχιση και εντατικοποίηση των μεταρρυθμίσεων και ιδιωτικοποιήσεων και την ομαλή και επιτυχημένη μετάβαση προς την κανονικότητα και τις αγορές.

Η πρωτοβουλία του ΣΕΒ

Στον ΣΕΒ γνωρίζουμε τη σημασία της περιφερειακής ανάπτυξης στην πορεία προς την εθνική ανάπτυξη. Άλλωστε ο παραγωγικός ιστός της περιφέρειας αποτελεί απαραίτητο αναπτυξιακό πυλώνα. Η βιομηχανική ανάκαμψη δεν μπορεί να ολοκληρωθεί χωρίς την ενεργό παρουσία της περιφέρειας σε αυτή.

Γι' αυτό το λόγο σε συνεργασία με το IOBE, έχουμε ξεκινήσει μια μεγάλη μελέτη χαρτογράφησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας που έχει παραμείνει μετά την κρίση. Η μελέτη αυτή είναι μια άσκηση για τον εντοπισμό των παρεμβάσεων που θα φέρουν τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία σε αναπτυξιακούς όρους. Η έρευνα αναμένεται να μας δείξει τον παραγωγικό ιστό που έχει απομείνει, την έλλειψη συνεργιών, τα επιχειρηματικά οικοσυστήματα, το ρόλο των Μέσων μαζικής Ενημέρωσης, την τεχνολογική ικανότητα και όσα ακόμα υποστηρίζουν τη βιομηχανική ανάκαμψη.

Η καταγραφή αυτή σε συνδυασμό με την έντονη περιφερειακή διάσταση των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών και πόρων μπορεί να αποτελέσει οδηγό για το σχεδιασμό των επόμενων χρηματοδοτικών μηχανισμών και προγραμμάτων. Σε αυτή την πρωτοβουλία θέλουμε δίπλα μας κάθε περιφέρεια και πρώτη από όλες βέβαια τη Βόρεια Ελλάδα.

Η Θεσσαλονίκη, αλλά και γενικότερα η Βόρεια Ελλάδα έχουν υποστεί μεγάλο πλήγμα από την οικονομική κρίση, αλλά μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά σε ένα νέο μοντέλο παραγωγικής ανασυγκρότησης, το οποίο θα μας βάλει σε σωστή τροχιά, με επενδύσεις παραγωγικές, βασισμένες στα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα. Η παραγωγική σύγκλιση θα είναι αυτή που θα αναστρέψει τα αρνητικά αποτελέσματα της κρίσης που επιμένουν, όπως η ανεργία - και σε αυτό το σημείο θα ήθελα να τονίσω ότι γνωρίζω σε βάθος τα προβλήματα της Βόρειας Ελλάδας.

Για μία ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική, αναπόσπαστο και μείζον ζήτημα είναι και η περιφερειακή στρατηγική. Χωρίς σημαντική επιτάχυνση της ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο, δεν μπορούμε να περιμένουμε ουσιαστικά αναπτυξιακά αποτελέσματα στο σύνολο της χώρας.

Για τον ΣΕΒ, η εθνική ανάπτυξη και σύγκλιση με τις ευρωπαϊκές επιδόσεις, περνάει μέσα από την ανάπτυξη της περιφέρειας. Τα προβλήματα της περιφέρειας μπορεί να είναι μεγάλα αλλά ο παραγωγικός της ιστός αποτελεί απαραίτητο αναπτυξιακό πυλώνα.

Θέλουμε κάθε περιφέρεια μαζί μας σε αυτή την πρωτοβουλία. Ξεκινάμε από τη Θεσσαλονίκη αλλά θα γυρίσουμε όλη τη χώρα.

Η προσωπική εμπειρία

Φίλες και φίλοι,

Εμείς στη MYTILINEOS, πιστεύουμε βαθιά στην υιοθέτηση συνεργιών, καθετοποίησης της παραγωγής, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας, και την προστασία από την αβεβαιότητα. Άλλωστε αυτές οι πρακτικές είναι κομβικές για την ανάπτυξη μας και βασιστήκαμε ουσιαστικά σε αυτά για να περάσουμε στη νέα εποχή.

Είμαστε ιδιαίτερα υπερήφανοι για τα δίκτυα συνεργασιών που δημιουργήσαμε με τις τοπικές οικονομίες και μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις όλων των κλάδων, οι οποίες πλέον αποτελούν μια βιώσιμη αλυσίδα συνεργατών που παράγει αξία για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Και αυτό αποδίδει σε μια win-win συνεργασία εμπιστοσύνης.

Στο σύγχρονο περιβάλλον επιχειρηματικής αβεβαιότητας εμείς τολμήσαμε. Πήραμε ρίσκα και ποντάραμε στις δυνατότητες των ανθρώπων μας.

Δημιουργούμε μια νέα γενιά επαγγελματιών υψηλού επιπέδου, στην οποία η χώρα θα βασιστεί για να ανακάμψει και να πιστέψει σε ένα ουσιαστικό όραμα προόδου.

Κάπως έτσι οραματιζόμαστε την πορεία της παραγωγής, της οικονομίας και της χώρας, τα επόμενα χρόνια. Γιατί η φράση «χάσαμε την 3η βιομηχανική επανάσταση, ας μη χάσουμε την 4^η» δεν είναι απλώς μια κλισέ φράση πια, είναι ένας σοβαρός κίνδυνος. Τον οποίο έχουμε τη δυνατότητα να αποφύγουμε, αν ενώσουμε δυνάμεις, προχωρήσουμε σε συνέργειες, ανοίξουμε και αξιοποιήσουμε τις δυνατότητές μας.

Ελάτε να το τολμήσουμε και να το υλοποιήσουμε μαζί.

Γι' αυτό είμαστε σήμερα εδώ.

Ας το τολμήσουμε.

Σας ευχαριστώ.